Ч. 35. (В. 129.) 30 Серпня (11 Вересня) 1896. Річник XXI. (нової серії VIII.)

Виходить у Львові кожної пятниці.

Редакция, адміністрация і експедиция ул. академична ч. 8.

ПРАВДА

Ціна за місячник в Австриї на рік злр. 4·— ½ року „ 2·— ¼ „ „ 1·— за границею на рік (8 руб.) ½ року (4 руб.)

ВІСТНИК ПОЛІТИКИ, НАУКИ І ПИСЬМЕНСТВА.

Крути та не перекручуй!*)

(Відповідь „Дѣлу“ на відповідь.)

(Дальше).

В остатнім числї нашого вістника виказали ми, як „Дѣло“ перекручує висловлені нами гадки про зміну системи правительства супроти Русинів і як воно хитро підсуває нам то, чого ми ніде не сказали, що нібито ми доказували нестійність домагання такої зміни.

Сеї тактики придержує ся п. Струсевич в цілій своїй відповіди на наші статї. Підсунувши нам одно, вмавляє дальше, що „п. Барвѣньскій дає абсолюторію правительству“.

Тимчасом ми виказували, що б. намісник ґр. Баденї заявив заступникам „Народної Ради“, що „уряд австрийский може підпирати тілько таких Русинів, котрі бажають розвивати руску народність в Австриї яко таку в напрямі згіднім з ідеєю державною і рішучо визволять ся від усего, що спиняє розвиток рускої народности на основі чисто-австрийскій“. Ми нагадували, що намісник також в соймі по промовах пп. Романчука і Телїшевского заявив, що правительство бажає, щоби „кожда народність свобідно розвивала ся в границях і рамах конституциї, але сї заміри правительства часто стрічають трудности викликані браком вирозумілости (се відносило

*) див. Правда 1896, ч. 34.

ся до Поляків) або неясним поступованєм (се знов відносило ся до Русинів)“.

Ми виказали дальше, що правительство краєве (ґр. Бадені) почало дійсно переводити зміну системи супроти Русинів, почало прихильнійше відносити ся до змагань наших і ми на доказ сего подали факта в ч. 26. Але при тім ми вказували на те, що така зміна не може бути переведена через ніч, бо коли за давнійших намісників звикли підвладні орґани поступати инакше, то не могли від разу знайти ся в новій ситуациї. А до тогож, як ми також фактами виказали в ч. 26. і 27.*), Русини з свого боку неясним поступованєм самі насували правительству трудности в переведеню зміни системи. Правительственні орґани нераз не могли зорієнтувати ся, чого Русини хотять: тут домагають ся н. пр. щоби до руских сторін писано з уряду рускою мовою і письмом, а тут знов дістають від самих Русинів польскі подання з домаганєм: ми не хочемо рускої інструкциї, присилайте нам польскі! Тут домагають ся руских шкіл, а потім самі не хотять вписувати своїх дітий ні до руских шкіл, анї навіть на науку рускої мови і т. д.!

Отже задля того правительству не так легко було перевести бажану Русинам зміну системи, задля того ми ось що написали в 27 ч. „Правди“:

„Чиж супроти такого поступованя самих Русинів ми можемо сподївати ся повної і рішучої зміни системи правительственної супроти Русинів, чи ми можемо вимагати, щоби всї орґани правительственні ясно глядїли на відносини, добре розуміли руску справу і прикладали в своїм поступованю відповідні способи, не робили похибок, коли самим Русинам ся справа не єсть ясна, а деяким навіть просто осоружна?! Вимагаємо, щоби з боку правительства і Поляків не було баламутства, коли самі Русини каламутять і баламутять?!“

Нехай же тепер безсторонний читач скаже, чи се значить: „тымъ самымъ дає п. Барвѣньскій абсолюторію правительству“, як думає п. Струсевич? Ні, не абсолюторию дає, але дає Русинам раду: поступайте ясно, консеквентно, а тодї і правительство буде знало, чого Русини бажають і буде мусїло перевести зміну відповідну потребам і домаганям руского народу.

---

*) Сам п Струсевич нїчим не заперечив сих фактів, хоч старає ся їх значінє ослабити: „Вôдтакъ подавши кôлька там було подано трохи більше!) примѣрôвъ непотизму (!!) мѣжь Русинами якъ п. пр. що подання до суду писанѣ по польски, або що поодинокѣ родины рускѣ у Львовѣ посылають дѣвчатъ до польскихъ заведень приватныхъ і т. д. — П. Струсевич видно не домагає в латинї, коли се називає непотизмом! Треба було заглянути бодай до Brockhaus-a, що стоїть в редакцийній шафі. — Ред.

Що також в політичних справах поступоване п. Романчука не було ясне і консеквентне, се ми також виказали і тут ще раз повтаряємо з ч. 26:

„Спершу на осїнній сесиї 1892 р. в соймі заявляє він, що єго т. зв. проґрама була лише „ще одна проба“, відтак в статях „По соймѣ“ в „Дѣлѣ“ доказує, що „багато справ практичних (!) мають народовції з москвофілами спільні“ (?!), на зборах „Народної Ради“ (27/12 1892), висловлює, що „є між москвофілами люди, з котрими можна іти разом в акциї полїтичній“, відтак в Бібрцї і Долинї проголошує т. зв. принципіяльну полїтику і придбаня осягнені в тім часї називає „дрібними і хвилевими користями“ (школи рускі вправ, ґімназия, катедра історії, Днїстер, друк книжок шкільних для товариства ім. Шевченка і т. ин.). Опісля ж в марцї 1893 скликує вже „консолїдацийні збори“ для єднаня не тільки з такими людьми як Др. Денис Кулачковский, що дуже хитро відсилають порішене що до нашої національности до етноґрафії й науки, але запрошує яко „мужа довірія“ навіть редактора „Ґалїчанїна“, Маркова, а по виборах соймових в осени 1895 аранжує з'їзд москвофільско-народовский і депутацию до Відня і тут вкупі з відомим з ячної пригоди дописувателем „Ґалїчанїна“ Щавиньским устроює „довірочні збори“ (14/12 1895) в салї Hotel Union“.

„Чи єднаючи ся з Королями, Добрянскими, Марковами, Щавинскими і т. и. остав п. Романчук вірний традициям народовским і принципам свободи та прав народу?! Нехай на се відповість „Дѣло“, котре недавно поміж моральні шкоди „реальної політики“, зачисляє „скомпромѣтоване народовцѣвъ черезъ покинене ихъ принципôвъ свободы и правъ народу“! — отже хто скомпромітував? Чи се традиция народовска, чи се принципи свободи і прав народу — єднати ся з москвофільскими аґентами?!“

„П. Романчук станув в суперечности з народовскими традициями, бо коли він яко голова „Народної Ради“ проголошував в горі наведені крутарства політичні на зборах „Народної Ради“, на вічах посольских і в „Дѣлѣ“, заступник єго Др. К Левицкий, яко справоздавець „Народної проґрами“ на „Народній Радї“ голосив, що „ріжниця народовцїв і москвофілів лежить в основах принципіяльних, які нїколи разом не зійдуть ся“.

„З сего виходить зовсїм ясно і недвозначно, що п. Романчук звів нашу полїтичну акцию знов на манівцї, що вступив знов на дорогу полїтичної блуканини і запряг частину Русинів-народовцїв у москвофільскі шори. Се виявило ся і в акциї виборчій до сойму 1895 і до ради міста Львова, де голова „независимого комітету“ п. Нагірний зробив спільну акцию з Добрянскими, Павенцкими, Марковами і т. д. Се мабуть також не є традиция народовска!“

Се все п. Струсевич дуже хитро обминув, багато з сего, подаючи „хôдъ гадокъ“ наших статий в „Дѣлѣ“, пропустив і промовчав і нї словом на се не дав відповіди, бо й не міг би на се нїчого відповісти, хиба викрутами. Але за те п. Струсевич підсуває нам знов те,

чого ми ніде не сказали: „Вконци вôдмавляючи Русинамъ народовцямъ всякои позитивнои працѣ въ хосенъ руского народу и єго правъ, бо у нихъ затьмивъ ся ясный поглядъ на справу — повтаряє п. Барвѣньскій десятки разôвъ, що треба знищити москвофільство, котре єсть ракомъ нашого орґанізму“. Так таки до слова пише п. Струсевич в 165 ч. „Дѣла“.

В наведених словах се одно тільки правда, що ми і п. Барвіньский не десятки разів повтаряли, що москвофільство — се рак нашого орґанізму, що єго треба знищити, бо москвофільство спиняє розвиток рускої народности, але ми не перестанемо на се вказувати, бо воно дійсно так єсть. Сего не заперечувало до недавна навіть „Дѣло“ і ще не так давно о. Мих. Зубрицкий у фейлєтоні „Дѣла“ се доказував та неоден дописуватель „Дѣла“ — сеж голоси провінциї! От н. пр. И. И. з Перемишля в 158 ч. „Дѣла“ (з 28 липня) жалує ся, що „до недавна панувала тут між інтеліґенциєю рускою мила згода принайменше на вні і всї Русини громадили ся в Рускій Бесїдї, котра була осередком житя перемиської рускої інтеліґенциї. На нещастє приблукались в послїдних лїтах до Перемишля (їх там і давнїйше доволї було! *Ред. Пр.*) люди з убѣжденіями“ (чому прямо не сказати москвофіли?! *Ред. Пр.)*, котрих цїлею єсть без причини за всяку цїну розбити перемиску руску громаду. А що зле зробити не так легко (очевидно москвофільска робота — рити — дуже легка, в тім они незрівнані! *Ред. Пр.)*, то се їм в части удалось“. Дальше говорить дописуватель о тих героях, що „анї гроша свого нїколи на нїяку цїль руску не пожертвовали, а славлять ся лише горланєм та не приложивши руки до нїякої реальної народної роботи громадскої, лиш сплетнями підбурюють одних против других“ і т. д.*)

Задля того наш вістник і п. Барвіньский не десятки разів накликували, але безнастанно накликувати муть, що треба сего рака (москвофільство) з нашого орґанїзму вирізати і випечи, що треба знищити се москвофільство, котре після признаня самих кореспондентів „Дѣла“ єсть перепоною всякої позитивної роботи для розвитку і поступу руского народу. Се одно в наведених в ч. 165 „Дѣла“ словах правда. Але де вичитав п. Струсевич в наших статях про

---

*) Ми вельми радїємо, що народовцї перемискі, що також були зачаджені чадом консолїдацийним, очуняли і доходять до сего переконаня, що москвофіли лише розбивають нас, горлають, не приложивши руки до нїякої реальної народної роботи громадскої, і лиш сплетнями підбурюють одних проти других“. А чиж сего не бачимо всюди: в Станиславові, Коломиї, а найбільш у Львові?! Колиж тут спізнають сї заміри москвофілів, коли прочумають ся і вріжуть від них поли?! Ред. Пр.

„зміну системи“ або взагалї в нашім вістнику, щоб ми відмавляли Русинам-народовцям „всякої позитивної працї в хосен руского народу і єго прав“, або де коли небудь говорив про се п. Барвіньский?! Сего не вуміє п. Струсевич доказати, бо се проста і злобна єго видумка! Ми все з признанєм зазначували всяку позитивну працю і до такої працї заохочували, а навпаки моглиб доказати, що именно „Дѣло“ або промовчувало, або маловажило добутки позитивної роботи, коли їх осягнено заходом і трудом пп. Барвіньского або Вахнянина, Дра Стоцкого або Пігуляка! Чи таке поступованє личить поважному орґанови, чи воно згідне з обєктивностю, нехай відповість на те „Дѣло“ і єго редактори.

В другій статї п. Струсевич наперед старає ся „зрекапітулювати“ погляди п. Барвіньского на справу зміни системи, однак робить се дальше своєю методою, бо підставляє вже п. Барвіньскому свої власні погляди а для лїпшого обаламученя публики додає до них навіть знаки наведеня а именно наводить нїбито в „Правдї“ було сказано, що домаганя Русинів про зміну системи „не повинні̑“ бути найпершим і найважнїйшим постулятом, що правительство не провинило ся, не доповнивши своїх приреченъ, що лиш самі Русини завинили, що доки Русини не знищать москвофілів і радикалів, не наступить і „така побочна справа“ як зміна системи. На останку додає іронїчно, що Русини мусять під взглядом полїтичним відродити ся після рецепти п. Б-го et Comp. і се називає полїтичною проґрамою п. Б-го на найблизшу будуччину.

Все те від початку до кінця не єсть „рекапітуляциєю“ поглядів п. Барвіньского, як се називає п. Струсевич, а єго видумкою підсуненою „Правдї“. Хто лише прочитає статї „Правди“ про зміну системи, не найде там поглядів так висловлених, як „зрекапітулював“ п. Струсевич.

Дальше вдає ся п. Струсевич в розбір дефініциї зміни системи і думає, що в тім, як сю справу пояснював п. Романчук, а як її розуміє п. Барвіньский, заходить певна ріжниця.

Заяву намісника в соймі 1890, що правительство бажає, щоби кожда народність свобідно розвивала ся, як також заяву намісника заступникам „Народної Ради“ в передоднї Романчукової декляраци́ї соймової, що „уряд австрийский може підпирати тільки таких Русинів, котрі бажають розвивати руску народність в Австриї яко таку в напрямі згіднім з ідеєю державною, і рішучо отрясуть ся і визволять ся від усего, що спиняє розвиток рускої народности на основі чисто-австрийскій, уважає п. Струсевич чимсь відділъним від „зміни системи“, себ то поступованя правительства супроти Русинів і каже, що того (сеї заяви) не можна уважати „здобутком“ полїтичним, лиш обовязком намістника яко урядника державного. П. Стру-

севич каже, що в конституцийній державі кожда народність має запоручені права свого свобідного розвитку і того не сьміють заперечити ніякі заступники правительства, бо їх можна би віддати під суд за зраду державну і доходить до такого заключеня, що заява намістника ґр. Баденього мала лише теоретичне значінє, що ґр. Бадені зачав ту акцию з порученя Корони, бо опозиция Русинів по виборах соймових 1889 вийшла нібито скріплена і зачала „інтензивну політику“ (інтензивність скінчила ся на інтерпеляциї! *Ред. Пр.)*, але яко Поляк заявив намісник в соймі, що między nami nic nie było і міг хиба перевести довірочні запорученя для Русинів, „концесийки, розтрублювані шумно орґанами Барвіньского за здобутки національні, а о зміні системи в повнім її значіню не може бути й бесїди, бо до сего не допустить шовінїзм Поляків. Задля того п. Романчук і майже весь загал Русинів-народовців відвернув ся від сеї пороненої дитини (нової ери), уважаючи дальшу акцию в тім напрямі марнованєм часу і сили, а п. Барвіньский зрозумівши се, прибрав собі до помочи п. Вахнянина і розпочав політику „нового курсу“.

П. Струсевич бажав поставити справу зміни системи практично, однак як раз в своїх радикальних розумованях і погрозах віддаваня заступників правительства під суд за зраду державну загнав ся в безвихідні сутичі, як се викажемо дальше.

Се певно, що кождий нарід в державі має законами запоручені права свобідного розвитку, а обовязком намісника яко заступника правительства на се уважати. Але п. Струсевич забуває о тім, що й горожани держави, так як і народи в державі поселені, мають не тільки права, але й обовязки. Тим то й намісник ґр. Бадені додав до сего бажаня правительства про свобідний розвиток кождої народности заяву, яких іменно Русинів австрийске правительство може в їх розвитку підпирати і се відносило ся до практичного переведеня законних постанов, до зміни поступованя правительства супроти Русинів, до зміни системи.

Отже тут не поможе нічого, покликувати ся на державні закони, котрі запоручають певні права, але й вкладають обовязки, не поможе вказуванє на обовязки намісника і грозьба відданя єго під суд за зраду державну, бо такі самі закони обовязували за ґр. Потоцкого і Залєского, що мали як раз ті самі обовязки, а тимчасом віддавали під суд Наумовича, Площаньского і Маркова, а в найновійших часах Купчанка et comp.

Австрийске правительство, чи на єго чолї в краю стоїть кн Санґушко, чи ґр. Бадені, або у Віднї ґр. Тафе, Віндішґрец або хто инший, не буде і не може при всїх загальних запорученях законних підпирати змагань Русинів, котрі суперечать ідеї державній. Законні постанови вимагають практичного переведеня а се належить до правительства. Тимто ґр. Бадені вказав заступникам „Народної Ради“ основу, на

якій він може оперти практичне переведенє законних постанов, а в тій заяві містить ся іменно зміна системи. А що відтак ґр. Баденї в соймі сказав: między nami nic nie było — то се була відповідь на виводи п. Романчука, що правительство не додержало угоди, бо справдї угоди не було, як ми се свого часу довідно виказали.

Мимож сеї заяви między nami nic nie było почало правительство постепенно переводити зміну системи, а що Русини осягнули не тільки „концесійки розтрублюванѣ шумно орґанами Барвѣньского за здобутки національнѣ“, як іронїчно замічає п. Струсевич, а таки вельми важні і поважні придбаня, се ми вже виказали в наших статях п. з. „Ефемеричні успіхи нової ери“, бо так називає сї придбаня за приводом московского „Ґалїчанїна“ п. Струсевич. Сї придбаня діставали ся Русинам заходами пп. Барвіньского, Вахнянина, Дра Стоцкого і Пігуляка також тодї, коли п. Романчук і „Дѣло“ „відвернули ся від пороненої дитини“ і стали робити консолїдацию з Марковами і Щавиньскими. П. Барвіньский і товариші его не потребували доперва розпочинати і не „розпочинали полїтики нового курсу“, як се подобало ся назвати опозицийникам, але вели і ведуть руску справу дальше на основі декляраций соймової, якої п. Романчук відцурав ся, діставши за те розрішенє від москвофілів (котрим не сподобала ся заява вірности Австриї і католицкій церкві) і від радикалів (котрим не сподобала ся заява ся остання). З розумованя п. Струсевича виходить, начеб то Русини сподївали ся, що намісник ґр. Баденї піде проти narodowym interesom галицких Поляків, а опісля переконали ся, що вони сильнїйші від волї хочби найщиршого правительства і задля того нїбито п. Романчук мусів відвернути ся від „нової ери“. Чи справдї п. Струсевич вважає п. Романчука так наївним полїтиком, що він не знав, яке становище займають Поляки в краю і державі, і задля того розпочав „нову еру“, а опісля доперва пізнав, що Поляки будуть противні змінї системи і тодї відвернув ся від „нової ери“?! Таж ґр. Баденї вразу толкував п. Романчукови, що для przyjaciela nowego, nie może porzucić starego, — значить п. Романчук знав се добре наперед, а знав також о тім, що намісник не може відразу все перевести, а може се робити постепенно.

„Дѣло“ доходить отже до заключеня, що з краєвим правительством входити в які небудь переговори, се страта часу і сили, бо краєве правительство се Поляки; можна було, на его погляд, сподївати ся чогось від центрального правительства тодї, як Байст рішав незалежно від Поляків і т. д. (П. Струсевич очвидно не знає, що іменно ґр. Байст сказав: „Мають Русини бути Москалями, то най станують Поляками“). Щож тепер дїяти, коли й в центральнім, ба і в спільнім правительстві держать керму таки самі Поляки? На се „Дѣло“ під редакторством

п. Струсевича видумало дуже простий спосіб рішеня польско-рускої справи у нас: „Або ми (Русини), або вони (Поляки) в східній Галичині!“ Отакий вихід лише можливий на думку п. Струсевича.

Сему приглянемо ся близше в дальших числах нашого вістника.

(Далї буде.)

Схаменїть ся, будьте люди!

Видїл львівскої „Народної Ради“, котрої головою п. Романчук і місцевий комітет вічевий в Станиславові, з бувшим послом п. Гуриком і о. Єронимом Баришем на чолї, скликали 3-го вересня повітове віче до Станиславова. Проґрама віча містила реферат п. Романчука: „О положеню руского народу і надходячих виборах до ради державної“, п. Осипа Гурика: „О катастрі ґрунтовім“ і о. Бариша: „О просьвітно-економічнім станї руского народу в станиславівскім повітї“.

Народні віча можуть бути важною підоймою до осьвідомленя національно-полїтичного, як і економічного подвигненя народу, наколи вони поставлять собі сю задачу і переводять її розумно, консеквентно і поважно. На жаль в останних лїтах окрім кількох віч економічно-господарських, скликуваних товариством „Просьвіта“ і полїтичного віча, скликаного львівскою „Народною Радою“ лїтом 1892 р. в Станиславові, на котрім ухвалено „Народну Проґраму“, стали народні віча у великій части видівнею партийних пристрастий, особистих амбіций і поганих напастий, а се очивидно не тільки розминає ся з важною задачию народного віча, не доводить народних мас до сьвідомости, не виховує їх в національно-полїтичнім напрямі, не уздоровлює і не зміцняє народного орґанїзму, а навпаки вносить в народні маси розлад і деморалїзацию, розбиває, розстроює а тим і ослабляє народний орґанїзм.

На згаданім в горі станиславівскім вічу повітовім 3-го с. м. склали ся такі події, що повинні відкрити очи всім, що хоч троха тверезо зуміють дивити ся на наші народні відносини, повинні навести щирих і честних людий до поважної задуми, як поступати супроти тих проявів, що ведуть нарід до крайної деморалїзациї, пхають єго неминучо у пропасть.

Не будемо на сїм місці подавати справозданя з сего віча, а остановимо ся на однім епізодї і загальнім вражіню, яке він викликав на вічу і в краю, а ствердили се вже і вісти подані в часописях і при-

ватні письма, які ми в сїй справі одержали і з Станиславова і з инших сторін краю.

По промові п. Романчука про положенє руского народу, виступив редактор радикальної „Громади“ Др. Трильовский з нападистою бесїдою, в котрій між иншими з питомою єму брутальностю зневажив найвисшого достойника рускої Церкви, Є. Е. Кардинала Сембратовича, пятнуючи єго зрадником народу руского в приязві значного числа селян і доволї численного духовеньства (з місцевих станиславівских сьвященикiв не було нїкого на вічу). Коли сама про себе така зневага і обида, якої допустив ся Др. Трильовский також печатно в своїй „Громадї“, накидуванїй безплатно селянам, єсть подїєю доси безприкладною, то без міри гіршого значіня набирає вона, виголошена перед лицем зібраних сьвящеників, сьвітскої інтелїґенциї рускої і численного селяньства, скликаного на публичні збори.

Ся напасть викликала голосний протест сьвящеників оо. Струтиньского з Ямницї і Каратницкого з Загвіздя. Замітно однак, що не вважали своїм обовязком виступити проти такої зневаги першого князя рускої Церкви аранжери віча: анї голова „Народної Ради“ п. Романчук, анї члени повітового комітету: п. Гурик і о. Бариш, анї предсїдатель збору Др. Олександер Кульчицкий з Коломиї. Коли Дру Трильовскому перебили вічовики єго промову і він не міг знов прийти до слова, предсїдатель віча заявив, що актом куртоазиї єсть вислухати гадки другого, якаб вона не була, а опісля забрати слово і спростувати. Се єсть одностороннє зрозумінє свободи слова; а чиж не єсть актом куртоазиї, візвати до порядку того, що обиджає неприсутних, котрі не можуть забирати слова і простувати гадок висловлених?!

Др. Трильовский вправдї опісля заявив, що говорив о. Є. Ем. Кардиналї не як о голові рускої церкви, але яко о полїтику (так подає „Дѣло“). Чиж се зміняє саму справу, чи пп. Романчук, Гурик, Др. Ол. Кульчицкий і о. Бариш думають, що наколи они мають инші полїтичні погляди, вільно їм доводити до такої поганої обиди і зневаги найвисшого достойника рускої Церкви?! Чи думають, що такі віча і такі напасти можуть осьвідомити і двигнути руский нарід до лїпшої долї? Чи аранжери віча думають двигнути руску справу народну тим способом, що на вічах будуть того або сего, що ріжнить ся від них полїтичними поглядами, але щиро і горячо працює для народу після свого розуміня, — пятнувати зрадником, відсуджувати єго від чести і слави?! Нї, панове, не туди дорога веде до поправи долї руского народу! Таке поступованє вносить лише деморалїзацию в маси народу, розлад і розстрій в руску суспільність, знеохоту поміж тих, що моглиб своїми спосібностями послужити народній справі. З такою полїтикою не згодить ся нїякий щирий

Русин-народовець і даючи вираз без сумнїву всїм здоровомислячим і поважним людям рускої суспільности, закладаємо рішучий протест проти зневаги і обиди, яку нанесено найвисшому Достойникови Рускої Церкви, а тим і щирим почуваням руского народу!

СУЧАСНА ЛЇТОПИСЬ.

(„Дѣло" про повітове віче станиславівске. Поїздка „русскіх Ґалїчан" в Пітер. Що на се „Дѣло"? Єго принципіяльна, независима полїтика.)

Заходом львівскої „Народної Ради" відбуло ся д. 3. с. м. повітове віче в Станиславові, на котрім дійшло до нечуваного скандалу, обговореного нами на иншім місцї. Коли инші часописи, навіть Kurjer Lw. за Głos ом stanisławowsk-им, висловили свою думку про сей скандал, „Дѣло" в широкім справозданю не найшло нї словечка коли вже не обуреня, то хоч догани за таку огидливу напасть на першого достойника рускої церкви. Ще так недавно, з нагоди католицкого віча, „Дѣло" проявляло начебто благородне обурене задля того, що Поляки нібито не витали Є. Е. Кардинала з приналежними почестями (ми про се свого часу писали). Чомуж з нагоди сего скандалу не обізвав ся нї словом на вічу п. Романчук, чому не сказало свого слова „Дѣло"?! Чи се не фарисейство?! А о. Шепарович Зенон ще й дякував за устроєнє **такого** віча?!

Згадане віче ухвалило резолюцию п. Романчука: „Повітове віче в Станиславові взиває всїх Русинів в повітї станиславівскім і в цїлім краю, щоби при надходячих виборах до ради державної поступали солїдарно і всїх сил докладали задля вибору таких послів, котрі би кріпко стояли в обоpонї прав і інтересів руского народу а против пануючої, рускому народови неприязної системи".

Др. Трильовский взивав до спільної роботи і злуки партий социяльної, радикальної, народовскої і **старорускої** до роботи „для мужика". Чи з такими Трильовскими можлива **спільна** робота — нехай на се відповість нам „Дѣло", котре обурювало ся на нас, коли ми дораджували отрясти ся з таких елєментів! Тепер вже починає накликувати „Дѣло" до опамятаня людий т. зв. старої партиї, котрі дали ся тілько обаламутити маскою-назвою „старорускiя". Може небавом доживемо сеї хвилї, що „Дѣло" зрозуміє, що робота Дра Трильовского, а осьвідомлюванє селяньства, се зовсїм що иньшого.

В серпнї відбула ся поїздка „русскіх Ґалїчан" на виставу нижненовгородску а відтам в Петербург і Кронштад. Хоч нїбито сї гостї випрошували ся від усяких полїтичних демонстраций, однак не обійшлось там без манїфестаций обєдинительних. „Дѣло" з „обовязку дневникарского" заводило подробицї сеї поїздки до новинок, однак не висловило свого погляду, як воно глядить на сих своїх приятелів консолїдациї. Таж там були і прославлювані „Дѣлом" характери Др. Король і Рожанковский! Набрало бідолашне води в рот, бо не знає, на яку ногу єму

ступити. Ось до чого доводить баламутна політика безідейна, політична блуканина по манівцях консолідациї. Стриже воно, бідолашне, і голить, щоб і тому догодити і сего не вразити і се називає ся принципіяльна, независима політика!

Огляд політичний.

Австрийско-угорска монархія. Угорский сойм зібрав ся по двомісячній перерві д. 3 с. м. на нову сесию. Так ране покликане сойму спричинила справа угоди австро-угорскої. Угорске правительство предложило тепер палаті посольскій проєкт процедури карної, над котрою буде переведена розправа, а тимчасом комісия фінансова має приготовити буджет. Який опісля буде дальший порядок, напевно ще не знати. Нарада угорскої депутациї квотової над другим нунциюм не відбуде ся перед половиною вересня і закінчить ся мабуть візванєм до устної наради спільної обидвох депутаций. Колиб се не довело до успіху, тоді правительства обопільні будуть мусіли почати переговори, а колиб і се не довело до бажаної мети, тоді мусілиб хопити ся однорічної провізориї.

В справі продовженя привилею банкового прийшло вже до порозуміня між правительствами а банком. Австрийске правительство бажаючи скоро перевести угоду, хотіло би се зробити з теперішньою радою державною. Однак питанє, чи угорске правительство мати ме на стілько сили, щоби заволодіти опозициєю, котра грозить обструкциєю. Теперішній стан угоди характеризують так, що все єсть готове, але не можна нічого вдіяти. Все, що в сій справі подають дневники, се лише припущенє і тому належить здержати ся від дальших розумовань.

Католицке віче в Сольногороді і привіт сего зібраня намісником ґр. Туном дає новий привід ліберальним орґанам ударити на правительство і накликувати сторонництво ліберальне до опозициї, взглядно до утвореня нового сторонництва поступового, котре якось не може склеїти ся.

Заграниця. Найважнїйшою подією на полї заграничної політики єсть полагодженє кретийскої справи. Над Кретою повіває біла хоругва роз'єму і мира. Змаганя дипльоматичні довели до успішного вислїду, хоч не можна сказати, на скілько сей успіх буде тривалий. Теперішня орґанізация Крети буде свобіднїйша, як договір з Галєпи. Острів одержить автономію. Сойм має ініцнятиву законодатну в справі внутрішнього законодавства, орудує буджетом зложеним з податків місцевих і половини оплат митових на острові. Крета буде мати майже власне війско, бо коштом краю має бути зорґанізована жандармерия, а залога війска турецкого може виносити найбільш 10.000. Сї реформи мають бути переведені під охороною держав европейских, а сила їх може забезпечити житє новій конституциї. Наколи реформи здійснять ся, має острів ви-

гляди гарної будуччини. Людність переважно єлиньска єсть способна і запопадлива. Насуває ся лише трудність що до охорони прав меншости. На 240.000 християн на Креті єсть 38.000 музулманів, котрі хоч числово незначні мають великі забаги відповідно давному верховодному становищу. Задля того все ще кипить на острові і можна побоювати ся нового зворушеня.

Стріча царя Миколи з німецким цїсарем у Вроцлаві була актом межинародної ввічливости і задля того зовсїм не може роздратовувати почувань француских, а з другого боку побут царя у Франциї не мати ме метою заостряваня відносин сусїдских між Франциєю а Нїмеччиною, анї озябленя взаємин між сими державами.

Дипльоматичний сьвіт вельми цікавить ся тим, хто стане наступником кн. Лобанова. З поміж кандидатів, яких називали дневники, має найбільші вигляди ґр. Капнист, амбасадор віденьский, котрий провадивби дальше полїтику дорогою промощеною кн. Лобановим. Однак обсада імовірно не наступить так скоро, а тимчасом кермувати ме справами заграничними ґр. Шишкін, котрого цар покликав був до Києва і з собою брав до Вроцлава.

В Бразилії повстало нещодавно велике зворушенє супроти поселених там Італїянців. Італїйске правительство вимагало відшкодованя для італїйских поселенців в Бразилії за втрати нанесені їм межиусобицею останньою. Конґрес відкинув сї домаганя а се дало привід студентам і галабурдникам до нападу на Італїйців і до спаленя італїйскої хоругви. Протест конзуля італїйского остав ся без успіху а тодї зірвали ся Італїйцї до демонстрациї, однак кіннота бразилїйска їх розігнала. Бразилїйска товпа напала відтак італїйский театр і ранила кілька женщин і дочку конзуля в С. Паольо. В Сантос напала товпа на італїйский конзулят. Наслїдком того вислало правительство італїйске три кораблї до Бразилії і заборонило всяку еміґрацию тамтуди. Відтак вислано бувшого консуля італїйского в Бразилії де Мартіно до правительства в Ріо Жанейро, щоби домагав ся там вдоволеня достоїньству Італії, охорони для італїйских поселенців і заспокоєня всїх реклямаций.

ЗМІСТ:

Видає і за редакцию одвічає: **Антін Березиньский.**

З друкарні Наукового Товариства імени Шевченка під зарядом К. Беднарского.